

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11 930
404 39 Göteborg

Yttrande om förslag till havsplaner. Dnr 666-19.

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (FNF) har noggrant studerat rubricerade havsplaner och inkommer härmed med ett yttrande.

FNF har tidigare lämnat synpunkter på remiss gällande förslag på ändring av översiktlig plan för Vellinge kommuns havsområde (2018-11-10). FNF konstaterade därvid att "man saknar en kortfattad historik över hur Falsterbonäset har bildats och formats under ca 4000 år samt hur stranden har förskjutits under denna tid. En historik skulle ge läsaren en uppfattning om Nässets tillväxt, som fortfarande pågår samt om hur världshavets rörelser påverkas av klimatet. Dessutom saknar man en redogörelse för när, var och hur tillfälliga översvämningar har drabbat kommunen i historisk tid."

Dessutom påpekar FNF att "I Vellinge kommun finns emellertid endast ett fåtal platser som hotas av erosion vid tillfälliga mindre översvämningar, vilka är vanliga. Det gäller främst norr om Skanörs hamn och i viss mån i Kämpinge. Den pågående tillväxten av Falsterbonäset i väster och söder kommer inom överskådlig framtid att skydda stränderna. Därför är strandfordring för närvarande inte aktuell mer än i Skanör där man kan använda sand från muddringen av hamnen och Slusan."

I den kommunala havsplanen refereras till SGU att 7 miljoner m³ sand ska kunna uttas i det föreslagna sandsugningsområdet SSW om Måkläppen. Det är inte angivet om detta är den totala mängden som SGU anser kan tas ut i området totalt eller om det är per år. Det är i vilket fall som helst dubbelt så stor mängd som skulle tas ut 1986 för att fylla Västra hamnen i Malmö. Ett så stort uttag är alltså ett oerhört mycket större hot mot våra stränder än den som ledde till att vi fick stopp för sandsugningen och fick bildat det marina reservatet 1992. Känt sedan tidigare är att 0,5 milj m³ sand uttogs på Sandflyttan 1973. 1975 flyttades Måkläppen 160 m österut och en omfattande sandvandring startade, vilken medförde att ön gick iland.

Bara för att sand vandrar från Måkläppen norrut och delvis deponeras längs Falsterbos Öresundskust och delvis vandrar vidare till Västra Haken och sedan över Rynkorna söderut till Sandflyttan och vidare till Måkläppen innebär inte att uttagen sand till erosionskydd och strandfordring automatiskt kan återbrukas. Alla ingrepp i den rörliga sanden skapar processer som arbetar för en utjämning, vilket kan betyda att erosionen istället ökar. Scenarion i sådant fall kan vara att Måkläppen eller stora delar av den försvinner och att nuvarande påbyggnad på Nässets västsida istället innebär att stranden försvinner och att dynerna raseras. I ett annat kan genombrott mellan Måkläppen och land innebära att Ule Nabbe och delar av Söderstrand försvinner. Sandsugning bör aldrig ske i rörlig sand utan bara på stillaliggande bottnar.

Med tanke på hur ringa mängder sand som behövs för strandfordring inom Vellinge kommun är det häpnadsväckande att SGU nu ännu en gång rekommenderar att man tar sand på Sandflyttan. Minns inte SGU kampen mot sandsugningen på Sandflyttan under 1980-talet? Då engagerade sig allmänhet, skolbarn, forskare och inte minst en enig politikersamling i Vellinge kommun mot sandsugningen. Förslaget i föreliggande plan kommer att väcka till liv den starka opinion som hindrade sandsugningen på 1980-talet.

Sandsugning leder till döda bottnar på flera olika sätt:

1.

Rent mekaniskt sug översta delen av sandlagren av och i dessa finns i stort sett alla bottenlevande organismer, som finns representerade i området. Ingreppet i sig är alltså värre än omfattande bottentråkning och förstör reproduktionen av flatfisk, framförallt piggvar, som i området har ett av Sveriges viktigaste reproduktionsbottnar.

2.

Finmaterial rörs upp och följer med strömmarna och förstör ålgräsängar och påverkar även miljön för mindre bottenlevande djur. Totalt sett påverkas ekosystemen inte bara i sugningsområdet utan även i området nedströms detta. Eftersom strömförhållandena växlar i Öresunds S öppning kan man förmoda att så också sker i sandsugningsområdet och detta ger då ett mångdubbelt stort område som påverkas av finmaterialet från sandtåkten.

3.

Om sugningen sker stationärt bildas hålor i botten, i vilka detritus samlas. Denna ska brytas ner, vilket ofta leder till att syret i groparna tar slut och resterande material utsätts för jäsning och bildning av svavelväte. Svavelväte är giftigt och groparna är då att betrakta som döda. Fiskrom och organismer som inte snabbt kan fly undan när de p g a strömmar eller annat hamnat i groparna dör. Stormar påverkar bottnarna ner till 8 m:s djup. Det innebär att vid storm kan svavelväte pressas ur groparna och döda omgivande bottnars levande organismer.

4.

Fiskar lämnar områden för sandsugning och områden som påverkas av det svävande finmaterialet liksom de områden som saknar föda p g a sandsugning, påverkan av sedimenterat finmaterial eller svavelvätespridning.

Bara med tanke på pkt 4 ovan finns anledning att inse att det Natura 2000-område som HAV och SGU anser som tillräckligt stort för reproduktion av tumlare från Östersjön och Bälthavet blir kraftigt reducerat p g a sandsugningen areellt men också beträffande tillgång på föda. Förekomsten av sill, en art som är extra störningskänslig, avgör i hög grad var tumlare uppträder under olika faser av sitt liv. I sandsugningsområdet finns både höst- och vårlekande sill även om leken inte lika omfattande som under medeltiden och under 1970- och 1980-talet.

Andra störningar är buller. Redan den omfattande fartygstrafiken i området liksom fritidsbåtar stör marina däggdjur. Till detta kommer nu även sandsugare som hörs på betydande avstånd. Vad man vet är att buller påverkar den akustiska kontakten mellan hona och kalv och även reproduktionsbeteendet negativt. Detta är synnerligen viktigt att ta hänsyn till i ett område så nära ett reproduktionsområde som det föreslagna sandsugningsområdet. Buller har också visat sig störa ekolokalisationen av fiskredskap och därmed öka bifångsten av tumlare i dessa.

Småskrak.

Hela området runt Falsterborev är viktigt ruggningsområde för Nordeuropas småskrakar. Andfåglar ruggar alla hand- och armpennorna samtidigt och kan då bara förflytta sig simmande och springande på vattnet. Den senare förflyttningsmetoden är mycket energikrävande. I ett område med mycket fritidsbåtstrafik behövs därför riklig och lätt tillgänglig föda. Småskrak äter fisk. Det tillgängliga födosöksområdet reduceras inte bara direkt av sandsugningen utan även av övriga sandsuningsrelaterade faktorer enl pkt 4 ovan.

Falsterbo 2019-06-14

David Carlson, ordförande

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (en krets av Naturskyddsföreningen), Box 32, 239 21 Skanör.

www.falsterbonaset.se